

О. В. Макарова
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
кандидат юридичних наук, доцент
(м. Київ)
М. С. Геєць
магістрантка факультету політології та права
спеціальності "Право"
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

ВПЛИВ МІКРОСОЦІАЛЬНИХ УМОВ НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ДИТИНИ

Сучасний розвиток міжнародної та внутрішньодержавної правової реальності характеризується низкою невирішених проблем, серед яких домінантними є такі: правове становище, захист прав та свобод особливих категорій суб'єктів права, до яких належать неповнолітні, оскільки вони є найбільш вразливою частиною суспільства. Саме вона потребує створення особливих умов для подолання кризових соціальних, геополітичних, економічних, культурологічних трансформаційних деформацій, оскільки неповнолітні не володіють стійкими соціальними навичками та моральними установками.

Безумовно, наслідки такого стану в державі деструктивно впливають на все суспільство, особливо на підростаюче покоління. В умовах деформації інституту сім'ї, що характеризується зростанням агресивності, жорстокого поводження з неповнолітніми дітьми, фактами відчуження їх від сім'ї, порушенням стосунків батьків та дітей, підростаюче покоління є надзвичайно незахищеним та вразливим [1].

Правова політика держави й діяльність громадянського суспільства повинна бути націлена на гармонійний розвиток майбутнього покоління. Для цього необхідно вже сьогодні створити умови для майбутнього високого рівня правової культури неповнолітніх та їх гармонійного розвитку, адаптації в соціумі тощо.

Нормативно-правові акти, література, публікації в періодичній пресі дають підстави зазначити, що такі вчені, як Л. Волинець, А. Зінченко, Н. Максимова, В. Мироненко, О. Пахомова, А. Сальникова, Н. Туз та інші, неповнолітніх дітей, які перебувають на вулиці, бродяжать і жебракують називають по-різному: асоціальні діти, "діти вулиці", безпритульні, бездомні, бомжі, бездоглядні, соціальні сироти, діти, позбавлені батьківського піклування і, як правило, не розрізняючи цих понять, використовують їх у якості синонімів. Педагогічна, психологічна, соціально-педагогічна, правова література, література з соціальної роботи свідчить про наполегливі спроби вчених описати положення дітей-сиріт, знайти більш ефективні форми і методи роботи з ними та довести доцільність розробки і впровадження

новітніх технологій з профілактики соціального сирітства у діяльності соціальних служб, загальноосвітніх навчальних закладів, закладів опіки та піклування.

Робота державних інституцій і громадськості є особливо важливою для формування зрілої високої правової соціальності. Для цього необхідним є комплекс заходів щодо належних умов життя й виховання, розвитку неповнолітніх, знешкодження джерел антисоціального впливу на них; корекція особи неповнолітнього, яка має некримінальні відхилення в поведінці, щоб не дати можливості їм перейти до вчинення злочинів; належного економічного забезпечення тощо. Тому, незважаючи на те, що правова соціалізація неповнолітнього – це двосторонній процес, паритетним його назвати важко, оскільки основні функції покладаються на державні та громадські інституції, а не на неповнолітнього [2].

Вивчаючи неповнолітніх як об'єкт соціально-правової діяльності, науковці по-різному визначають роль профілактики саме з цією категорією дітей. Так, В. Мироненко розділяє соціально-правову роботу з бездоглядними та безпритульними дітьми на два напрями: профілактичний та корекційно- реабілітаційний. Капська А. та Н. Комарова, досліджуючи проблему “діти вулиці”, запропонували модель виходу неповнолітніх дітей на вулицю та їх повернення – “Вертушка”. Це дало їм змогу виділити етапи соціально-педагогічної роботи з дітьми: профілактика можливого виходу дітей на вулицю; створення соціальних, психолого-педагогічних умов для повернення дитини з вулиці; сприяння закріпленню дитини за соціальним інститутом (сім'єю, прийомною сім'єю, загальноосвітніми установами інтернатного типу тощо) [3].

Соціально-правову роботу з дітьми вулиці Н. Туз пропонує здійснювати за допомогою організації територіальної системи профілактичної діяльності із захисту прав дитини, яка може вирішувати наступні завдання: виявляти неповнолітніх групи ризику; забезпечувати захист прав та свобод кожної дитини групи ризику з моменту її виявлення; координувати зусилля всіх зацікавлених відомств та осіб щодо забезпечення соціального захисту знедолених дітей; проводити профілактичну діяльність з неповнолітніми групи ризику з метою недопущення протиправних дій; направляти дітей групи ризику до притулків, центрів соціальної реабілітації з урахуванням їх віку та соціальних проблем [4].

Вищевикладене дає підстави зробити наступні висновки:

- сім'я виступає основним інститутом соціалізації неповнолітніх;
- морально-психологічні та індивідуально-вікові особливості неповнолітніх є первинними факторами їх правої соціалізації;
- правові знання неповнолітніх як елемент правової соціалізації є поверхневими, мають абстрактну форму та отримані зазвичай із непрофесійних буденно-соціальних джерел;
- правова соціалізація виступає як необхідний первинний процес розвитку правової природи особистості; відсутність володіння повною мірою навичками, соціальним досвідом реалізації правових норм, відсутність можливості повної мірою реалізувати правові знання самостійно.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пахомова О. Нормативно-правова база формування соціальності неповнолітніх / О. Пахомова // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 35. – С. 155лд–158.
2. Мироненко В. Сім'я як головний інститут соціалізації дитини / В. Мироненко // Юридична наука. – 2013. – № 2. – С. 49–54.
3. Сальникова А. Психологічні особливості цінностей у неповнолітніх правопорушників / А. Сальникова, Л. Шевченко // Право і безпека. – 2012. – № 2(44). – С. 229–231.
4. Туз Н. Вплив соціального середовища на формування особистості неповнолітнього злочинця / Н. Туз // Право. – 2016. – № 8(98). – Ч. 1. – Кн. 1. – С. 55–58.

Т. В. Маньгора
доцент та виконуюча обов'язки завідувача кафедри права
Вінницького кооперативного інституту,
кандидат юридичних наук
(м. Вінниця)

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЕРІОД ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА ПРАВА А. І. ЯКОВЛІВА

Андрій Іванович Яковлів – відомий український громадський і політичний діяч, учений-правознавець, історик українського права, член Центральної і Малої Рад, директор канцелярії Центральної Ради.

У 1952 р. А. Яковлів переїхав з Бельгії до США, де в нього жила дочка Галина зі своїм чоловіком Олександром Тимошенко, відомим архітектором, який керував будівництвом низки хмарочосів у Нью-Йорку (у фірмі Карсон, Ландін та Шов, у 1957–1962 її співвласник), архітектурно оформив станції Вашингтонського метрополітену, засновник Товариства українських інженерів Америки (у 1953–1954 його голова). А. Ветухів описав його життя: “жив в передмісті Нью-Йорку і коло будинку мав маленький садок у якому працював сам – плекав квіти, що нагадували йому Україну – соняшники і “кручені паничі”. Він багато і з великою любов'ю говорив про Україну, до останніх днів не втрачав віри, що повернеться на батьківщину. Любив згадувати минуле і, маючи прекрасну пам'ять, розповідав малознані епізоди з життя 80–90-х років” [1, с. 2].

Професори УТГІ, які переселилися до Америки, в 1951 р. заснували “Український технічний інститут в Нью-Йорку”, який продовжував традиції УТГІ, в якому А. Яковлів був професором [2, с. 63-64].

А. Яковлів виконував обов'язки Голови секції Української академії мистецтв і наук в США [3, с. 296].